రావాలి. అదే నిజమైన పుట్టినరోజు. ఇప్పుడు మనవి దొంగచావులు, దొంగపుట్టుకలు. నేను పుట్టాను అనుకొనే వాడు చనిపోతాడు, నేను చనిపోతున్నాను అనుకొనే వాడు పుడతాడు. ఈ రెండింటితో సంబంధం లేని సద్వస్తువు ఒకటి ఉంది. ఆ సద్వస్తువు మీకు ఎరుకలోనికి వస్తే దానికి చావులేదు, పుట్టుకలేదు కాబట్టి మీరు మరణంలేని స్థితిని పొందుతారు, అమృతానుభవాన్ని పొందుతారు.

మనకు ఎప్పుడైనా రోగం వస్తుంది, తగ్గిపోతుంది, దాటిపోయాము అనుకొంటాము. ఇలా ఎన్నిసార్లు దాటిపోయినా ఏదో రోజున ఈ దేహం దహించబడవలసిందే. రోజూ వెన్నపూస, పెరుగు వేసుకొని అన్నం తిన్నా, మీరు పది అంతస్థుల మేడలో ఉన్నా ఈ దేహం దహించ బడవలసిందే ఎందుచేతనంటే దహింపబడటానికే ఈ దేహం వచ్చింది. అసలు మనం మనస్సును ఎనాలసిస్ చేయటం లేదు. మన అశాంతికి, దుఃఖానికి మన మనస్సే కారణం అన్న సంగతి మనకు తెలియటం లేదు, అది తెలిస్తే అందులోనుండి బయటకు రావటానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. నీవు ఎన్ని వేదాలు చదివినా, శాస్త్రాలు చదివినా, యజ్ఞయాగాదులు చేసినా వీటన్నిటి సారాంశం ఏమిటి అంటే నీ మనస్సును స్వాధీనం చేసుకో, నీ మనస్సును స్నేహితుడిగా చేసుకొని దానిని అదుపులో పెట్టుకొని దానికి లోచూపు నేర్పు అని చెపుతున్నాయి. నువ్వు ఆపని చెయ్యటం మానేసి ఎన్నాళ్ళు చదువుతావు, ఇంక చదవటమే పనా. చదువవలెను, చదువవలెను చావులేని చదువు చదువవలెను అని ప్రహ్లాదుడు చెప్పాడు. అంటే అమృతానుభవం పొందే చదువు చదవాలి. ఏ వస్తువుకైతే చావులేదో దానిని ఎరుకలోనికి తెచ్చుకోవటమే నిజమైన చదువు. తలంపు లేకుండా మాటరాదు, తలంపులేకుండా పని ఉండదు. ముందు తలంపు వచ్చాక మాట వస్తుంది, తలంపు వచ్చాక పని చేస్తాము. అందుచేత ముందు నీవు చేయవలసింది ఏమిటి అంటే ఆ తలంపులను పరమపవిత్రంగా కాపాడుకో. నీకు వచ్చే తలంపులు పరమపవిత్రంగా ఉండేటట్లు నువ్వు చూసుకోగలిగితే అప్పుడు మాట పవిత్రంగా ఉంటుంది, చేత పవిత్రంగా ఉంటుంది. నువ్వు సుఖపడతావు, నువ్వు ఏదైనా సత్కర్మ చేస్తే నీ ద్వారా వారు సుఖపడతారు. పరమపవిత్రుడు అయిన వాడికే ఈశ్వరుడు గోచరిస్తాడు. క్రిష్టమస్ రోజున మనం నేర్చుకోవలసింది ఏమిటి అంటే ఏసుక్రీస్తు శరీరాన్ని ఎలా శిలువ వేసారో అలాగ మన దేహాభిమానాన్ని, శవబుద్ధిని శిలువవేయాలి. అప్పుడు వాడు మహాజ్ఞాని అవుతాడు. దేహాన్ని శిలువవేయటం కాదు, దేహబుద్ధిని శిలువవేయాలి అదే క్రిష్టమస్ సందేశం.

(సద్గురు శ్రీ నాన్నగారి అనుగ్రహభాషణములు, 17-01-2008, చించినాడ)

ప్రియమైన ఆత్మబంధువుల్లారా,

మనం ఎవరినైనా ప్రేమించాలంటే మనలో ప్రేమ ఉంటే ఎవరినైనా ప్రేమించగలము.

మనలో ప్రేమ లేనప్పుడు ఎవరినీ ప్రేమించలేము. ప్రేమించటం అనేది చిన్న విషయం కాదు. మీరందరు భగవంతుడిని ప్రేమించండి అంటే మీరు ప్రేమించలేరు. మీలో ప్రేమ ఉంటే కదా, లేనిదానికి మీరు ఏమి చేస్తారు. ప్రతీ జీవుడిలో అంతర్యామిగా పరమాత్మ ఉన్నాడు. అందుచేత జీవుడికి మనం ఎంతోకొంత సేవచేయగలిగితే అది లోపలఉన్న పరమాత్మకు అందుతుంది. ఈశ్వరుడిపట్ల ప్రేమలేకపోతే, భక్తి లేకపోతే మనోనిగ్రహం, ఇంద్రియనిగ్రహం ఉన్నా మనం తరించలేము, మాయలో నుండి బయటకు రాలేము. మీరు ఏమతంలో ఉన్నా, ఏ దేవుడిని ఆరాధించినా ప్రకృతిని దాటకుండా ఆత్మజ్ఞానం కలుగదు. ప్రకృతి అంటే గాలి, నీరు, నిప్పు అనికాదు, ప్రకృతి అంటే తమోగుణం, రజోగుణం, సత్వగుణం. ఈ మూడు గుణాలు దాటాలి. సమాజంలో ఎప్పుడూ ద్వంద్వాలు ఉంటాయి. రాగద్వేషాలు, సుఖదుఃఖాలు, ఇష్టాలు అయిష్టాలు ఇవి అన్నీ ఉంటాయి. సమాజం ఇలా ఉంది ఏమిటి అని అనుకోకూడదు, అది సహజం. లోకం మనలను ఉద్రేకపరుస్తూ ఉంటే మనం ఉద్రేకపడకూడదు. మనం ఇతరులను ఉద్రేక పరచకూడదు. ఎవరిని చూసి మనం భయపడకూడదు, మనం ఎవరిని భయపెట్టకూడదు. ఇది భక్తుడికి ముఖ్యమైన లక్షణం. మంచి చెడూ లేకుండా సమాజం ఉండదు. ప్రపంచం అంతా ద్వంద్వాలతో కూడుకొని ఉంటుంది. మనం అందులో కలిసిపోతే పతనమవుతాము. ఆ ద్వంద్వాల నుండి బయటకురాకపోతే కోటిజన్మలు ఎత్తినా మీకు మోక్షం రాదు. మీరు సబ్జెక్టు అర్థం చేసుకోరు అనుకోండి, మనస్సు హృదయాభిముఖంగా ప్రయాణం చేయదు అనుకోండి, మీరు కోటి మంచిపనులు చేసినా మీకు ఆత్మజ్ఞానం రాదు.

మీరు విరోధుల దగ్గర ఎంత జాగ్రత్తగా ఉంటారో మీ స్నేహితుల దగ్గర అంతకంటే ఎక్కువ జాగ్రత్తగా ఉండాలి. సహవాసం విషయంలో చాలా జాగ్రత్త అవసరం. మనం ఎవరితో అయితే స్నేహం చేస్తున్నామో వారి గుణాలు మనకు వచ్చి తీరతాయి, మీరు పూజలు జపాలు చేస్తున్నా కూడా వారి గుణాలు వచ్చి తీరతాయి. మనకు అన్నీ ఉంటాయి కాని సుఖం కోసం, శాంతి కోసం కరువాసిపోయి ఉంటాము. నేను 64 విద్యలలో పండితుడను అయినా నాకు సుఖం, శాంతి దొరకటం లేదు, దుఃఖం విడిచిపెట్టటం లేదు అని నారదుడు సనత్కుమారుడిని అడుగుతాడు. ఏ వస్తువులో అయితే సుఖం, శాంతి ఉందో అక్కడ నుండే మనం వచ్చాము, మరల ఆ వస్తువులో చేరేవరకు అశాంతి, దుఃఖం నిన్నేకాదు, ప్రతీ జీవుడిని వెంటాడుతుంది. ఏ చైతన్యంలో అయితే ఆనందం ఉందో దానిని తెలుసుకోవటం మానేసి మిగతావి అన్నీ తెలుసుకొంటున్నాము. ప్రకృతితో సంబంధం లేకుండా, దేశకాలములకు అతీతంగా ఏ వస్తువు అయితే ఉందో అది నీకు అనుభవంలోనికి వచ్చేవరకు నిన్ను దుఃఖం విడిచిపెట్టదు అని అప్పుడు ఆత్మవిద్యను నారదుడికి బోధించాడు. మనం ఎక్కడ నుండి వచ్చామో దానిని మర్చిపోవటం

వలన మనకు భక్తిరావటం లేదు. ఎవరైనా చెప్పినా కూడా మనకు భక్తి కుదరటంలేదు. భక్తి అంటే సామాన్యంకాదు, కష్టపడి మనం భక్తిని సంపాదించుకోవాలి. ప్రకృతిని ఎప్పడూ అనుకరించవద్దు. ప్రకృతి కుక్కతోక వంటిది. నీ నిదానంలో నీవు ఉండు. భగవంతుడి వాక్యాన్ని ప్రమాణంగా తీసుకో. దేవతలు అమృతాన్ని తాగారు అని పురాణాలలో చెపుతారు కదా, అది అమృతం కాదు, భగవద్గీత అమృతం. ఆ అమృతం తాగినవాడికి శరీరానికి చావురాదు, చాలాకాలం ఉంటారు, సుఖం శాంతి లేనప్పడు శరీరాన్ని ఏమి చేసుకొంటారు. భగవద్గీతను అధ్యయనం చేసి, అర్థం చేసుకొని, ఆ రకంగా మనం జీవిస్తూ ఉంటే శాశ్వతమైన ఆనందాన్ని, శాంతిని పొందుతారు. సత్పురుషుల సహవాసం, సద్గ్రంథపఠనం ఇవి అన్నీ మన మనస్సును బాగుచేసుకోవటానికే. మనం సుఖపడాలంటే ఆసక్తి, మమత ఈ రెండూ తగ్గించుకోవాలి. కర్మ సన్యాసం కంటే కర్మయోగం మంచిది. పనిని పూర్తిగా విడిచిపెట్టేయటం కంటే పనిచేసుకొంటూ దానివలన వచ్చే ఫలితాన్ని సమాజానికి అర్పిస్తే దానివలన నీవు యోగివి అవుతావు. పని మానేస్తే నీవు యోగివి అవ్వవు, బూడిద అవుతావు. మా దేవుడు కృష్ణుడు, ఆయన వేసుకొన్న బట్టలను బట్టి భోగదేవుడు అనిపిస్తాడు కాని లోపల ఆయన యోగదేవుడు అన్నాడు శ్రీకృష్ణచైతన్య. మనం లోపల కుళ్ళు పెట్టుకొని బయటకు గొప్పగా కనిపిస్తాము. మా దేవుడు బయట భోగిగా కనిపిస్తున్నాడు కాని లోపల ఉన్నదంతా యోగమే. వాడు దేవుడు.

ఈ శరీరం చనిపోయాక జీవుడు ప్రయాణం చేస్తాడు. వాడిని ఇప్పడు బాగుచేసుకొని, వాడిని పవిత్రుడిని చేసుకొంటే ఇంక మనకు పునర్జన్మ లేదు. మనకు జన్మ వచ్చింది అంటే లోకం వచ్చేస్తుంది, లోకం వచ్చిందా ఇంక మనం జ్ఞానం గొడవ మర్చిపోయి మాయలో పడిపోతాము, రాగద్వేషాలు వచ్చేస్తాయి. మనస్సును అతిక్రమిస్తే గాని మనం జన్మరాహిత్యస్థితిని పొందలేము. మన హృదయంలో దేవుడు ఉన్నాడు. ఎక్కడైతే దేవుడు ఉన్నాడో అక్కడ నీ మనస్సును ఉంచగలిగితే ఆయన దయకు పాత్రుడవుతావు. ఎప్పడైతే ఆయన దయకు పాత్రుడయ్యావో అప్పడు ఆయన నిన్ను లోపలకు గుంజుకొని, జీవలక్షణాలను పోగొట్టి ఆయన స్వరూపాన్ని నీకు ఇస్తాడు, ఆయన సర్వసాక్షి, సర్వ సమర్థుడు. ఆత్మజ్ఞానమే నిజమైన ఐశ్వర్యం, తరగని ఐశ్వర్యం. విషం తాగితే ఆ శరీరమే పోతుందికాని విషయచింతన కొన్ని కోట్ల జన్మలకు బీజం వేస్తుంది. మీరు ఎన్ని సాధనలు చేసినా వైరాగ్యం లేకపోతే మనోనిగ్రహం రాదు. శవాన్ని తిట్టినా, పొగిడినా దానికి ఏమీ అనిపించదు అలాగే మనోనిగ్రహం ఉన్నవాడిని ఏమి అన్నా, ఏమి చేసిన వాడికి ఏమీ అనిపించదు. మనలను ఎవరైనా విమర్శించినా కంగారు పడకూడదు. విమర్శకు నూటికి నూరుపాళ్ళు అసూయే కారణం. ప్రపంచం ఎలా ఉంటుంది అంటే నీవు పాడైపోతే నిన్ను పట్టించుకోదు, బాగుపడితే అసూయపడుతుంది. పరిస్థితులు అనుకూలంగా

ఉన్నప్పుడు ఎలా ఉంటున్నావు, పరిస్థితులు ప్రతికూలంగా ఉన్నప్పుడు ఎలా ఉంటున్నావు అని భగవంతుడు చూస్తాడు, మనం కోరుకొంటే ఆయన తెలియబడడు, ఆయన తెలియబడాలంటే మనకు తెలియబడతాడు. అడిగితే ఇచ్చేదికాదు, మనం ఫిట్ అయితే అడగకుండా ఇస్తాడు. మీరు కూర్చోవటం బ్రాహ్మణుల ఇంటిదగ్గర కూర్చొన్నారు, లోపల మీ మనస్సులో చేపల వాసన, దానివలన ప్రయోజనం ఏమిటి? మనందరిది కారణభక్తి. దేవుడి దగ్గరకు వెళ్ళేటప్పటికి మీ కోరికే గుర్తుకువస్తుంది, మీ కోరికనే మీరు ధ్యానిస్తారు. మనస్సులో ఏ కోరికలు లేకపోతే వాడు వాంఛారహితుడైతే వాడికి తెలియకుండా వాడు శివుడు అవుతాడు. ఈ లోకంలో, పరలోకంలో ఉన్న భోగాల మీద వాడి మనస్సు ఉండదు. కాని వాడికి భగవంతుడి మీద భక్తి ఉంటుంది, వాడు పూజార్హుడు, వాడు నడుస్తున్న దేవుడు. మానవశరీరం ఎందుకు వచ్చిందో మనకు తెలియటం లేదు. మనకు డబ్బు విలువ తెలుస్తోంది కాని కాలం విలువ తెలియటం లేదు. రోజులు బాగా వెళ్ళిపోతున్నాయి అని అనుకొంటున్నాము కాని చావు దగ్గరకు వస్తోంది అని మనకు తెలియటంలేదు. కాలం విలువ తెలిసినవారు బాగాసాధన చేస్తారు. తమోగుణం ఉన్నవాడికి సోమరితనం ఎక్కువ ఉంటుంది. వాడి పొట్టకు సరిపడ కూడా సంపాదించడు, వాడిని మనమే పోషించాలి. రజోగుణం ఉన్నవాడు సంపాదిస్తాడు కాని సమాజానికి ఉపయోగపడడు, వాడికి లోభిత్వం ఎక్కువ ఉంటుంది. సత్వగుణం ఉన్నవాడికి ఆత్మజ్ఞానం సంపాదించాలనే జిజ్ఞాస ఉంటుంది. ఆ మనిషి స్వభావం అలాంటిది, ఈ మనిషి స్వభావం ఇలాంటిది అనుకొంటాము కదా. ఈ గుణాలు అన్నీ కలిసి మనిషి స్వభావం ఏర్పడుతుంది. గుణాలతో ఉన్న స్వభావం ఏమి చేస్తుంది అంటే అంతర్యామిగా ఉన్న భగవంతుడి దగ్గరకు వెళ్ళనివ్వదు, ఎంతసేపు మనస్సును బాహ్యముఖం చేసేస్తుంది కాని అంతర్ముఖం అవ్వనివ్వదు. ఎంతసేపు శవాల గొడవేగాని దానికి శివుడి గొడవ ఏమీ ఉండదు.

బ్రహ్మజ్ఞానం తెలిసేవరకు సుఖం కోసం, శాంతికోసం కరువాసి ఉంటాము, ప్రకృతి ప్రవాహంలో తిరుగుతూ ఉంటాము. ఏ మనిషిని చూసిన వాడి తోలువంక చూడక అంతర్యామిగా ఉన్న ఈశ్వరుడిని చూస్తూ ఉంటే నీకు బాహ్యమైన ఆకర్షణలు ఉండవు, భగవంతుని తాలుక చింతన పెరుగుతూ ఉంటుంది. ఎవడైతే నాలో అందరిని చూస్తాడో, అందరిలో నన్ను చూస్తాడో వాడు సమదర్శి, వాడికి రెండోది ఉండదు, ద్వైతం లేనప్పుడు ఆకర్షణ లేదు. ప్రేమ కూడా రెండవ పక్షం. అందరిలో నిన్నే చూసుకొంటూ ఉంటే ఇంక ప్రేమించటం ఏమిటి? అందరిలోను తనని తాను చూసుకొంటున్నప్పుడు తనని తాను ఏమి ప్రేమించు కొంటాడు. సబ్జక్టు చెప్పటంలో చిటారుకొమ్మ. ద్వితీయం లేనప్పుడు ప్రేమ ఏమిటి? మీ భగవాన్ మాటలు తిరకాసుగా ఉంటాయి అని కొంతమంది అంటారు. వారు మంచి వారే ఆ

మాటలను అందుకోలేక అలాగ అంటారు. మనం నోటితో ఏ మాటలు అయితే చెప్పకొంటున్నామో అవి మనకు అనుభవంలోనికి వస్తే అది కడసారి జన్మ. కోరటానికి, చూడటానికి, వినటానికి ఏమీలేదు అనేవారు భగవాన్. జ్ఞాని ఒక్కటే చూస్తాడు. ఆయనకు ద్వితీయం లేదు. ప్రపంచంలో ఏ సంఘటన జరిగినా ఆయన అబ్బురపడలేదు, ఆశ్చర్యపడలేదు, ఆయన భగవాన్. వాంఛింపబడింది లేదు, ఆశ్చర్యపడింది లేదు, వాడు గుణాతీతుడు. భగవంతుడు అచ్యుతుడు. మన మనస్సు ఎట్టి పరిస్థితులలోను చ్యుతి కాకుండా చూసుకొంటే ఆయన స్వరూపాన్ని మనకు ఇస్తాడు. ఈ సృష్టికి ఆధారం ఆయనే. మనం ఈ సృష్టిని చూస్తున్నాము కాని ఆధారంగా ఉన్న వస్తువును చూడలేక పోతున్నాము. భగవద్గీతను ఈ సృష్టికి ఆధారంగా ఉన్నవాడు చెప్పాడు. అందుచేత ఆయన మాటలను మనం శ్రవణం చేస్తే, ఆ మాటలను మననం చేసుకొంటే, ఆ ప్రకారం మనం జీవిస్తూ ఉంటే ఆయనను పొందుతాము. ఇంద్రియాల ద్వారా మనస్సు బయటకు పోతుంది. ఏ ఇంద్రియంద్వారా మనస్సు బయటకు పోతోందో చూసుకోండి. అక్కడ నుండి సాధన ప్రారంభించండి. సాధన లేకుండా సిద్ధి కలుగదు. కొంతమంది భక్తులు ఎలా ఉంటారు అంటే వారి గమ్యం భగవంతుడే, సాధన కూడా భగవంతుడే.

మనం గుడికి వెళ్ళినప్పడు ఒకోసారి చెక్కరపొంగలి, ఒకోసారి పులిహోర, ఒకోసారి దద్దోజనం పంచిపెడతారు. అన్నీ ప్రసాదాలే, అన్నీ తింటాము. మీరు వెళ్ళే సమయాన్ని బట్టి ఆ ప్రసాదం దొరుకుతుంది. అలాగే జీవితంలో కష్టాలు, సుఖాలు వస్తూ ఉంటాయి. చెక్కరపొంగలి అయినా, పులిహోర అయినా, దద్దోజనం అయినా నీవు ప్రసాదంగా ఎలా తీసుకొంటున్నావో అలాగ జీవితంలో వచ్చే కష్టాలను, సుఖాలను నీవు ప్రసాదంగా తీసుకొంటే ఆయన అనుగ్రహానికి పాత్రుడవుతావు. ఆయన అనుగ్రహం లేకుండా మాయ దారి ఇవ్వదు. పై నుండి కిందకు దిగాలంటే మనం ఏదో ఒక స్థంబాన్ని సపోర్టుగా చేసుకొని కిందకు దిగుతాము అలాగే హృదయంలో దిగటానికి బయట ఉన్న దేవతలను, అవతారపురుషులను సపోర్టుగా తీసుకోవాలి. హృదయంలో ఉన్న బంగారం మనకు దొరికింది అనుకోండి ఇంక మనం దేనిని పట్టుకోనవసరం లేదు. ఆ బంగారం దొరికే వరకు బాహ్యంగా ఉన్న దేవతల సపోర్టు కోసం వారిని ఆరాధిస్తాము. మీరాభాయికి బంధువులద్వారా, సమాజంద్వారా అనేక విమర్శలు వచ్చినా కాని ఎప్పడు భయపడలేదు. భయస్థులకు, బద్ధకస్తులకు ఆత్మజ్ఞానం కలుగదు. దానం చేసేటప్పడు వ్యక్తిని చూడకూడదు, అంతర్యామిని చూసిచేయాలి. వాడిలో అంతర్యామిగా ఉన్నది ఈశ్వరుడు, నీలో ఉన్నదీ ఈశ్వరుడే అంటే నీకు నీవే ఇచ్చుకొంటున్నావు అప్పడు ఇతరులకు ఇచ్చామన్న భావన పోతుంది, రజోగుణం తగ్గిపోతుంది. నీవు ఏది చేసినా సాత్వికమనస్సుతో చేయాలి, నీ భావన ప్రధానం, యజ్ఞభావనతో పనిచేయటం వలన నీకు తెలియకుండానే ధ్యానస్థితి వచ్చేస్తుంది.

శాస్త్రం అంటే శాసించేది శాస్త్రము. ఇది చేయదగినది, ఇది చేయకూడనిది అని నిరంకుశంగా చెపుతుంది. గీత ప్రకరణ గ్రంథం కాదు, శాసనం. అవునంటే అవును, కాదంటే కాదు. ఇది దైవీ లక్షణము, ఇది రాక్షస లక్షణము అని ఖండించి చెపుతాడు, అది గీతాశాస్త్రం. నాకు నచ్చలేదు అంటే నీకు నచ్చేటట్లు చేసుకోవాలి. కర్మయోగం కంటే కర్మసన్యాసం మంచిదేమో అని అడిగితే వాటిని ఖండించి అవతలపడేసాడు. గీత పొడుగునా అర్జునుడు అడుగుతూనే ఉంటాడు. కర్మసన్యాసం చెపితే యుద్ధం విడిచివెళ్ళిపోదామని, కృష్ణుడు వెళ్ళనిస్తాడా. కర్మ సన్యాసం చేస్తానంటావు ఏమిటి నీ పొట్టకోసం ఏదో పని చేయాలికదా, పని నుండి పారిపోవటానికి ఒప్పుకోలేదు.

జరాసంధుడు తరముకొని వస్తే కృష్ణుడు పారిపోయేవాడు. అంటే భగవంతుడు అవతారంలోనికి వచ్చినప్పుడు చట్టాన్నీ, ధర్మాన్ని గౌరవిస్తారు. జరాసంధుడి మరణం కృష్ణుడి చేతిలో లేదు, భీముడి చేతిలో ఉంది. ఆయన చంపలేకకాదు, ఆయనకు శక్తిలేకకాదు. చట్టాన్ని గౌరవించటం కోసం అలా చేసాడు. మనం అవతారపురుషులయొక్క అనుగ్రహానికి పాత్రులం అయ్యాము అనుకోండి మోక్షం ఇవ్వటమే. మీరాభాయి నిరంతరం కృష్ణుడిని చింతించటం వలన మనస్సు నశించింది. నిరంతరం రామచింతన వలన త్యాగరాజుకు మనస్సు నశించింది. భక్తిమార్గం ఎక్కడకు తీసుకొని వెళుతుందో, జ్ఞానమార్గం కూడా అక్కడకే తీసుకొని వెళుతుంది. మనం గ్రహించవలసింది ఏమిటి అంటే మనం ఏ మార్గంలో ప్రయాణం చేసినా ఈ దొంగ నేనులో నుండి బయటకు రావాలి. మన కూడా కాముడు ఎంతకాలం అయితే ఉంటాడో అంతకాలం సంసారం ఉంటుంది. కాముడిని పట్టుకొంటే అశాంతి, అజ్ఞానం, సంసారం. రాముడిని పట్టుకొంటే శాంతి, జ్ఞానం, మోక్షం. ఈ సృష్టికి ఆధారంగా ఉన్నవాడు గోవిందుడు. గోవిందుడు తప్పించి ఏమీ లేదు. బంగారాన్ని నగను వేరు చేయలేము. గోవిందుడిని సృష్టిని వేరుచేయలేము. బంగారం లేకపోతే నగ లేదు. గోవిందుడు లేకపోతే సృష్టిలేదు. భగవదనుభవం ఎప్పుడైతే నీకు కలిగిందో భగవంతుడు ఒక్కడే నిజం, ఈ సృష్టి అంతా కల్పితం అని నీకు అనుభవంలోనికి వస్తుంది. ఆధారంగా ఉన్న వస్తువును వదిలేసి ఈ బొమ్మలను వేసుకొని తిరుగుతున్నాము. ప్రతీ మనిషిని బంధించేవి నామరూపాలు. ఈ నామరూపముల నుండి ఎప్పుడైతే విడుదల పొందామో అప్పుడు ఉన్న వస్తువు ఉన్నట్లుగా మనకు వ్యక్తమవుతుంది. గీత చదువుతున్నారు అనుకోండి, అర్థం కావటం లేదు అని దానిని వదలకూడదు, పట్టుకొని వేలాడాలి. అప్పుడు భగవంతుడు ఏమి చేస్తాడు అంటే అయ్యో వీళ్ళు చదువుతున్నారు కాని వీళ్ళకు అర్థం అవ్వటం లేదు అని మనకు అర్థం చేసుకొనే బుద్ధిని ఆయన ప్రసాదిస్తాడు. అందుచేత అర్థం అవ్వటంలేదని శాస్త్రాన్ని విడిచిపెట్టకూడదు.